

VIRTUEL UNDERVISNING PÅ UNGDOMSUDDANN ELSERNE I EN CORONATID

Undersøgelsen er gennemført i et samarbejde mellem eVidenCenter – Det Nationale Videncenter for e-læring – og Tænketanken DEA.

Motivation

Denne rapport ser på lærernes erfaringer med virtuel undervisning i det nuværende skoleår på ungdomsuddannelserne. Undersøgelsen er gennemført i et samarbejde mellem eVidenCenter – Det Nationale Videncenter for e-læring – og Tænketanken DEA.

Forhåbning om en mere normal hverdag i det nye skoleår og en tilbagevenden til den almindelige undervisning blev hurtigt afløst af en ny virkelighed. Den hastige genopblussen af coronasmitten i det nye skoleår medførte således en hverdag, hvor lærerne har måttet håndtere forskellige situationer fra hjemsendelse af enkelte elever til hjemsendelse af hele klasser.

Det har medført, at flere lærere har stået i komplekse undervisningssituationer og ofte med kort varsel har måttet levere undervisning i klasselokalet samtidig med, at de skulle undervise hjemsendte elever. Det kulminerede i december, hvor først ungdomsuddannelserne i 38 kommuner lukkede ned, og alle elever skulle modtage undervisning hjemme. Siden blev eleverne på ungdomsuddannelserne i de øvrige kommuner også sendt hjem.

Formålet med denne undersøgelse har ikke været at vurdere eller evaluere indholdet i undervisningen i det nuværende skoleår, men i stedet at belyse lærernes oplevelser og tilgange til virtuel undervisning på ungdomsuddannelserne under de vanskelige forhold. Undersøgelsen giver også et indblik i lærernes fremadrettede forventninger til brugen af virtuel undervisning og digitale redskaber, når vi forhåbentlig inden for en overskuelig fremtid vender tilbage til mere normale omstændigheder.

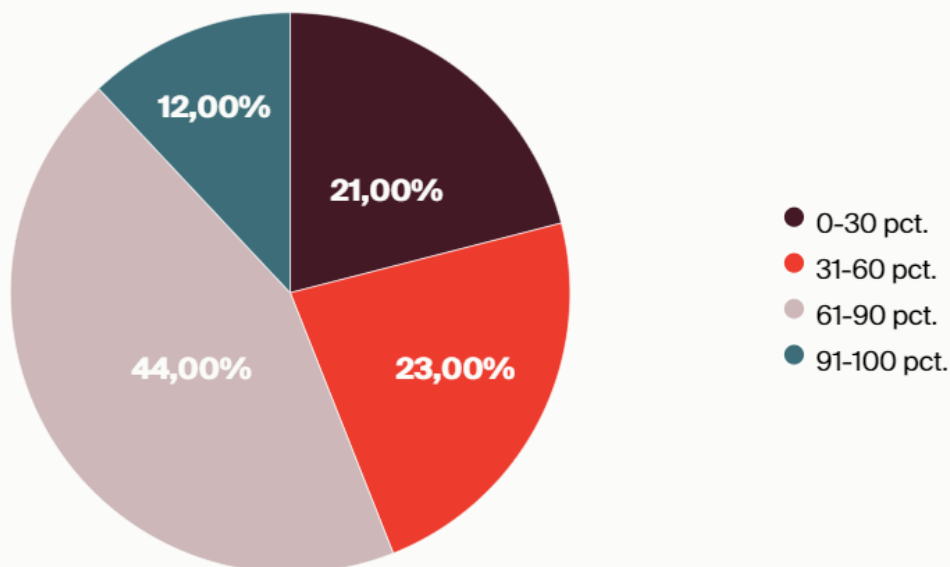
Dermed kan undersøgelsen bidrage til at belyse, hvordan lærerne ser på begrænsningerne ved virtuel undervisning og mulighederne for at anvende digitale redskaber i undervisningen på ungdomsuddannelserne.

Hovedbudskaber

Virtuel undervisning har været en del af hverdagen i det nuværende skoleår for langt de fleste lærere

Den virtuelle undervisning har været et grundvilkår for mange lærere i det nuværende skoleår. Blot 12 pct. af lærerne har haft et efterår, hvor alle – dvs. både elever og lærer – har været fysisk i skole i 91-100 pct. af tiden, som det fremgår af nedenstående figur. For de øvrige lærere har virtuel undervisning i forskellig udstrækning præget hverdagen.

I hvor stor en procentdel af din undervisning har alle været fysisk til stede og ingen virtuelt?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2021). N (0-30 pct.) = 134; N (31-60 pct.) = 144; N (61-90 pct.) = 275; N (91-100) = 74

Anm: Lærerne har skullet give en anslået vurdering af, hvor stor en procentdel af deres undervisning, der har været kendetegnet ved hver af de fem skitserede måder, som er illustreret på side 34. Det er fremgået af spørgeskemaet til lærerne, at deres samlede svar for de fem skitserede måder, bør summeres til 100 pct. 86 lærere er sorteret fra, idet de har en samlet sum for de fem skitserede måder, der er forskellig fra 80 pct.-120 pct., som er det anvendte interval.

Coronasmitte har ganske givet været baggrunden for, at lærerne i så stort omfang ikke har kunne gennemføre fysisk undervisning, men der er også 43 pct. af lærerne, som har gennemført virtuel undervisning, uden at mulig eller konstateret smitte har været den afgørende grund.

Lærerne har fokus på faldgruberne ved virtuel undervisning, men oplever stadig at læringsudbyttet er lavere end ved tilstedeværelsesundervisning

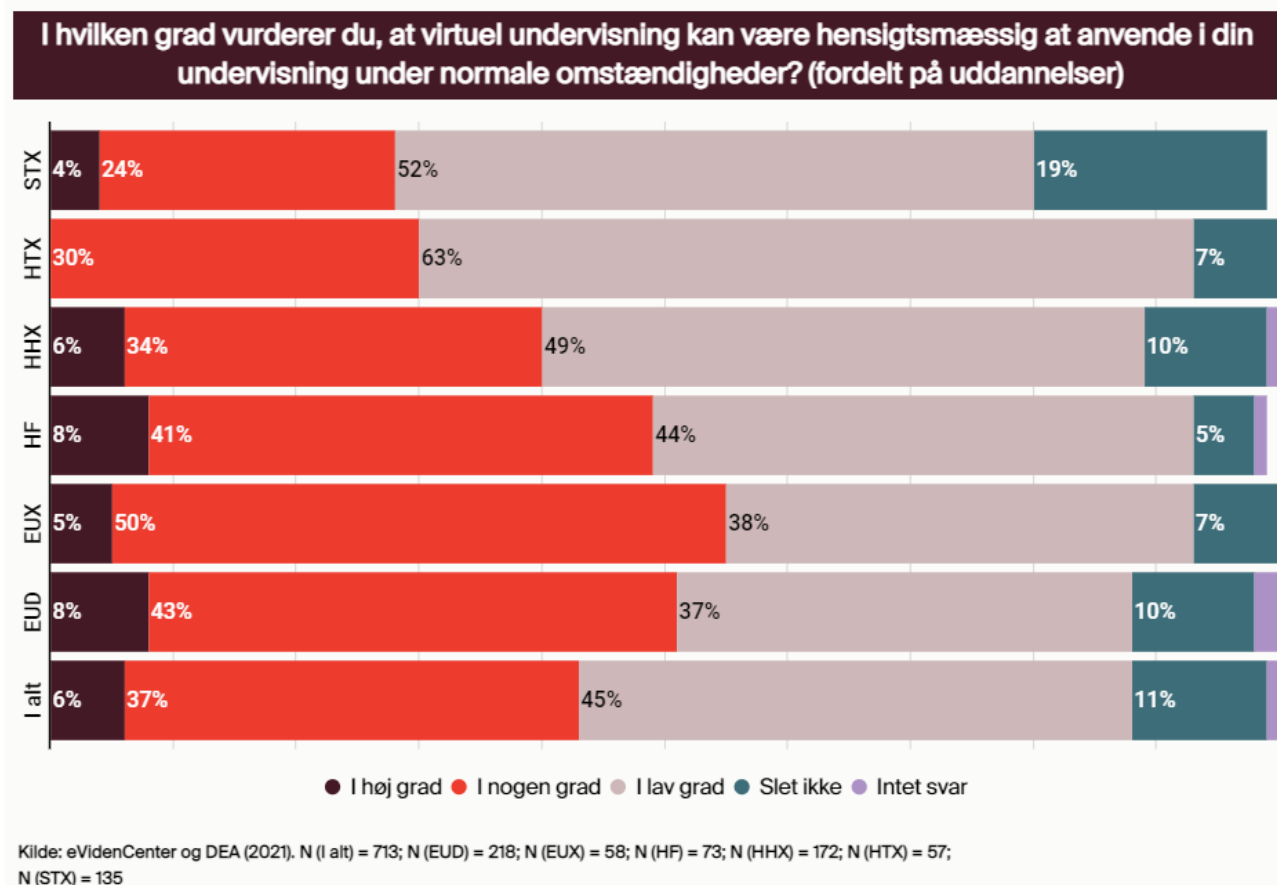
Lærerne, som har gennemført virtuel undervisning, uden at mulig eller konstateret smitte har været den afgørende grund, har i stort omfang haft fokus på faldgruberne som fx manglende variation i undervisningen, vejledning og feedback m.m. Det var en del af læringen fra undervisningen under nedlukningen i foråret 2020, som beskrevet i en tidligere undersøgelse udgivet af eVidenCenter og DEA i 2020. Fx har næsten 8 ud af 10 af disse lærere i nogen eller høj grad haft fokus på at skabe variation i den virtuelle undervisning og styrke vejledning og feedback til eleverne. Derudover har de haft fokus på at realisere nogle af potentialerne ved virtuel undervisning, fx ro og rum for fordybelse. Det har 65 pct. af denne gruppe lærere i nogen eller høj grad haft fokus på i den virtuelle undervisning.

Selvom lærerne, der har gennemført virtuel undervisning, uden at mulig eller konstateret smitte har været den afgørende grund, har haft fokus på væsentlige elementer for elevernes læringsudbytte, så vurderer 65 pct. af disse lærere stadig, at læringsudbyttet er lavere sammenlignet med undervisning under normale omstændigheder.

Forskelle i lærernes erfaringer og holdninger til virtuel undervisning på tværs af uddannelser

Der er en række forskelle på tværs af uddannelserne i forhold til virtuel undervisning. Fx havde lærerne fra EUD og EUX i højere grad positive erfaringer med at gennemføre virtuel undervisning under coronanedlukningen i foråret 2020 sammenlignet med lærere på HTX og STX. Mindre end 3 ud af 10 lærere på STX har gennemført virtuel undervisning uden at mulig eller konstateret smitte har været den afgørende grund, mens det blandt de øvrige lærergrupper er det mere end 4 ud af 10 lærere.

Derudover vurderer omkring halvdelen af lærerne på EUD, EUX og HF, at virtuel undervisning i nogen grad eller høj grad kan være hensigtsmæssigt under normale omstændigheder, mens det er tilfældet blandt 3 ud af 10 lærere på HTX og STX, som figur 2 viser.

Et flertal af lærerne forventer i mindre grad at anvende virtuel undervisning under normale omstændigheder. De fleste regner dog med at anvende digitale redskaber

Ca. 6 ud af 10 lærere angiver, at de i lav grad eller slet ikke forventer at anvende virtuel undervisning under normale omstændigheder, men langt de fleste forventer i forskelligt omfang, at de vil anvende digitale redskaber under normale omstændigheder. Fx er det mere end 7 ud 10 lærere, der i nogen grad eller høj grad forventer at anvende e- og iBøger. Og omkring halvdelen af lærerne forventer bl.a. at lave egne videoer og anvende videokonferenceplatforme.

Det gælder også en del af lærerne, som ellers har angivet, at de slet ikke vil anvende virtuel undervisning under normale omstændigheder. Fx er det 26 pct. af lærerne, som slet ikke forventer at bruge virtuel undervisning, der samtidig forventer, at de i høj grad eller nogen grad vil anvende videokonferenceplatforme, som normalvis forbindes med virtuel undervisning.

Implikationer

Nedlukningen af ungdomsuddannelserne af flere omgange har haft store konsekvenser og gjort det tydeligt, at en hverdag bag skærmen og fraværet af undervisning i klasselokalerne ikke er ønskeligt for langt de fleste. Den øjeblikkelige overgang til nødundervisning i foråret var omfattende, og det blev efterfulgt af efterårets og vinterens coronabølge, der har været udmattende.

Udviklingen har i rekordtempo givet lærere og skoler et helt andet erfaringsgrundlag med virtuel undervisning. Som denne undersøgelse viser, har den erfaring medført, at hovedparten af lærerne ikke forventer at bruge virtuel undervisning under normale omstændigheder. Det kan bl.a. hænge sammen med, at for mange lærere er virtuel undervisning forbundet med den aktuelle situation, hvor de pga. omstændighederne er blevet tvunget til virtuel undervisning i fag og situationer, hvor det ikke giver værdi. Det gælder fag med en praktisk dimension (fx idræt) og fag med laboratoriearbejde og eksperimentelt arbejde (fx kemi) for ikke at tale om de talrige fag med "værkstedundervisning".

Samtidig med at hovedparten af lærerne i mindre udstrækning fremover forventer at bruge virtuel undervisning, regner langt de fleste lærere med at bruge digitale redskaber i undervisningen under normale omstændigheder. Det kan indikere, at når lærerne har metodefriheden til selv at vælge digitale redskaber og ikke er påtvunget af omstændighederne, så kan de se et potentiale ved virtuel undervisning i konkrete sammenhænge.

Et andet perspektiv ved undersøgelsen er, at mere end 4 ud af 10 lærere i undersøgelsen angiver, at de i dette skoleår har gennemført virtuel undervisning, uden at mulig eller konstateret smitte har været den afgørende grund. Det er ikke muligt på baggrund af denne undersøgelse kvalitativt at belyse bevæggrundene for, at disse lærere "frivilligt" vælger at lave virtuel undervisning, men det kan være relevant at undersøge denne tendens i fremtidige undersøgelser.

Rapporten bygger på en undersøgelse af den svære situation, der har været på ungdomsuddannelserne i dette skoleår. Det er derfor vigtigt at holde sig for øje, at konklusionerne er påvirkede af den særlige situation. Konklusionerne kan derfor ikke overføres en til en til at vurdere lærernes brug og forhold til virtuel undervisning under normale omstændigheder.